

בעניינים הפנימיים שלנו! אם לא תפסיקו - נאסור אותכם!

דים לקבל את פני המשלחת בכל תחנה, היו מכונים לגורם להפגנת אהדה שלישית לציוני מדינת ישראל. השתתף בהכנת ה' תופנית לשידור: מוניה אברהמי.

★ ★ ★
מהר! מהר! מהר!

שידורים אמנם נקלטו ברוסיה, כפי ששמעו חברי המשלחת מפי יהודים שפגשו שם. אפשר להניח, אפוא, שהשלחות הסובייטיות ידעו מה עולל לקרות, בעבור המשלחת הישראלית. הם יכלו לשבת בשקט, לתת למאורעות להתפתח כפי ש' תיכנן אותו מוסד, שמוניה אברהמי ייצגו בקרב המשלחת. הם גם יכלו להודיע לישראלים כי לא יתנו להם לעבור דרך בריה'המועצות. הם יכלו לומר להם, ל' משל: 'אינכם מיוחסים מן המשלחת ה' אלבאנית. היא לא הורשתה לעבור דרך בריה'המועצות - אין שום סיבה מדוע תורשו אתם."

דבר. אולם כבר אז היו כאלה ששאלו את עצמם: מדוע מתרגשים הרוסים? אחרים המשיכו את קרדמחשבה עד ה' סוף: 'אין בחומר זה שום פגיעה בבדית' המועצות; זהו חומר הסברתי רגיל. אבל ברור שהרוסים אינם שבעירצון מחלוקתו. ההגיון מחייב לכבד את רצון המארחים, לגנוז את החומר - או למחות מיד על החרמתו ולהפסיק את הנסיעה דרך בריה' המועצות."

אחרים התעקבו יותר על הצד היהודי של המצב: אם הבלשים מגלמים כל מי שניגש למשלחת, ומהרמים חומר - ב' חדאי לא יתפסקו בכך. אותם יהודים - שבמקרה הודמנו לתחנה או נודע להם מקרוב בתחנה קודמת על מעבר היש' ראלים - יזכו בוודאי לביקור בלתי נעים של המשטרה. מדוע לסכך אותם? האם חלוקת חומר זה יש בה כדי לעזור להם ולעודדם - או להיפך? אבל כל עוד שלא נוצרו התקלהלויות המוניות של יהודים סביב המשלחת, לא

ישר ללנינגראד. זה היה גם המסלול ש' נקבע מלכתחילה. אלא שמיד אחרי שיצאו מהתחנה, הסתבר כי אין נוסעים ישר ללנינגראד, דרך רוסיה הלבנה, כי אם עושים עיקוף ענקי, דרך אוקראינה ו' מוסקבה. חברי המשלחת רק שמחו למשמע הבשורה, על כי יינתן להם לבקר במוסקבה. אולם כחנת המארחים הרוסיים לא היתה להנות את הישראלים מטיוול שלא מן ה' מניין בכיכר האדומה. כחנתם היתה אך ורק להעביר את המשלחת במסלול שונה לגמרי מזה ששודר בקול ציון לגולה.

ואז קרה דבר מעניין: מיד למחרת שידר קול ציון לגולה על השינוי במסלול ה' משלחת, הודיע על המסלול החדש, העובר דרך מוסקבה. הוא אף הודיע מתי בדיוק צריכה המשלחת להגיע למוסקבה. כאשר הגיעה המשלחת לתחנה המזרחית של מוסק' בה, פגשה יהודי וקן שהמתין לה. הוא סיפר כי שמע את שידור קול ציון לגולה, לכן בא לתחנה. אולם שאלתו הראשונה היתה: 'למה איחרתם ביום שלם? הרדיו

בתוככי רוסיה

אמרו הרוסים דבר. העיקר: להרזין את ה' משלחת קדימה מהר ככל האפשר, כאילו היו צרעת מדבקת, שיש להיפטר ממנה.

★ ★ ★
המדפנים לא ענו

דרך למוסקבה ניסו חברי המשלחת לברר כמה זמן יהיו בריה. איש לא היה זוכן לענות תשובה ברורה. נאמר להם כי הדבר לא נקבע עדיין, ושזה יכול להיות בין חצי שעה ל-30 שעות. בתחנה חיכו להם תזמורת ושתי קבוצות של קומסוזול נושאות דגלים וכרזות. אולם איש מהישראלים לא ידע כמה זמן ישארו שם. המשלחת ולצאת לביקור אישי בעיר: לא היה כל בסחון, שבסובו עוד ימצא שם את המשלחת.

רק שני אנשים יצאו לבדם העירה. כתבת מעריב תמר אבידור ניגשה לממונה הרוסי, שאלה אם הספיק לבקר את מש' פחתה במוסקבה. האישה המופתעת ענה כן, והיא יצאה בלחית איש קול ישראל עמוס אטינגר. מן הרגע הראשון ועד לשובם, עקב אחריהם בלש.

המשלחת הוסעה עם הפציה למלון, כדי להתרחק ולנוח מעט. רק אז נאמר לחבריה כי הרכבת ללנינגראד תצא ב-11 בלילה - כלומר בעוד כעשר שעות. נאמר להם גם, כי כל המשלחת תצא לטיול מאורגן, וכי אסור לאיש לעזוב את הקבוצה לבדו. אדם אחד נראה בלתי-מרוצה לחלוטין מן ההוראה. היה זה מוניה אברהמי. הוא מיהר לטלפון, הוציא מביסו פנקס ותייג לשלושה מספרים נפרדים, שהיו רשומים בפנקס. היו אלה מספרי הטלפון של ה' שגרירות הישראלית, שניתנו לו עוד בארץ. אף אחד ממספרים אלה לא ענה. שלושת הקווים היו מקולקלים. מאוחר יותר ניסה שוב לטלפן - וגם אז לא קיבל כל תשובה. כלומר: מן הרגע שהגיעה המש' לתת הישראלית למוסקבה, גרמו הרוסים לקילקול שלושת הטלפונים של השגרירות, כדי שאיש מחברי המשלחת לא יוכל להת' קשר עבה. רק אחרי שיצאה המשלחת ללני' גרד, חקנו הטלפונים.

כך קרה, שבמשך כל זמן שהותה של המשלחת הישראלית במוסקבה לא ידע איש בשגרירות הישראלית על הימצאה בריה הסובייטית, ולא יכול היה לבוא עמה ב' מגע.

★ ★ ★
קמפנות בהלסינקי

משלחת הגיעה ללנינגראד בבוקר. היא הובלה מיד לארוחה חגיגית, ו' כמה מן החברים רקדו על הרציף, המל' ויום הוהירו אותם בפירוש, כי לא כדאי להם לצאת העירה. ליצר יהודה שבק, איש מפ"ם זמנהל

שלכם אמר שתיגעו אמולו! הסתבר כי השלטונות הרוסיים בכל זאת ניצחו את קול ציון לגולה. במאבק על עידוד הפגנות אהדה יהודיות למשלחת מ' ישראל, או על מניעתן.

★ ★ ★
כמו צרעת מדבקת

תמונה בתחנות הרכבת באוקראינה, ו' דוכן עברה המשלחת הישראלית, ה' תה כמעט-אחידה. הגורם הבולט בה ביותר: אנשי-הבסתחון הרבים. בנסיעה הקודמת ל' מוסקבה, ב-1957, הצטרפו המוני יהודים בכל תחנה. הם התגברו על חוליות-המש' טרה הקטנות, פלשו לרציפים, הטביעו ב' מספריהם את הצעירים מישראל.

הפעם, אפשר היה להבחין בכירור בשר' שרת שוטרים החוסמת את הכניסה לכל תחנה. היתה זו זהירות מיותרת, כי ההמו' נים היהודיים לא ציפו לרכבת הישראלית בשעה זו ובמקום זה. הם חיכו לה כנסלול אחר, במרחק אלפי קילומטרים משם. אבל זהירות זו מלמדת על החומרה שבה ראתה הממשלה הסובייטית את האפשרות של התקלהלויות יהודיות.

ניסוף לטוטים במדים, שרצו על הרצי' פים בלשים, שכל אחד מהם היה מצויד במצלמה. הם צילמו כל מי שניגש למשלחת הישראלית, כל מי שקיבל סמל או חומר מדפס. במקרים רבים חטפו את החומר מידי מקבליה. למשלחת עצמה לא אמרו

הרוסים כהרו בדרך שלישית: הם החלי' טו לשבש את ההנחיות ששודרו עלידי קול ציון לגולה. במקום להסיע את המש' לתת הישראלית ברכבת השמחה הכללית, בה נסעו כל יתר המשלחות שבאו מהמז' תב ומקדמת-אסיה, כפי שנקבע בלוח' ל' הזמנים המקורי, הקימו את הנסיעה ל' רכבות רגילות. מן הרגע הראשון שהגיעו הישראלים לטוילינגראד, החלו מארחיהם להאיץ בהם. 'מהר! מהר! מהר!' היתה הפקודה בכל תחנה. הסכירו המארחים ל' בולגארים: 'קיבלנו הוראה ממוסקבה ל' הקדים את צאתכם מכאן ככל האפשר. אי' ננו יודעים מדוע. אמרו רק: לשלוח את הישראלים מהר לדרך."

כאשר התמהמהו מעט חברי-המשלחת ב' תחנת הרכבת, ברדתם מן הרכבת שהביאה אותם מאיסטנבול, דחפו אותם הבולגארים קדימה: 'מהר! מהר! מהר! אין זמן! אל תעמדו!'

בסופיה שהתה המשלחת חצי שעה בלבד. עוד לפני שהגיעו לשם, כבר חיכתה רכבת אחרת, שאליה נרתם קרונם.

כך הגיעה המשלחת הישראלית לאונגני, בגבול רומניה-בריה'המועצות, 24 שעות לפני הזמן שנקבע בשידור של קול ציון לגולה. שם חיכו להם רכבת-שינה נוחה יותר, תזמורת רוסית, פרחים וסיסמות שניעדו לתיפעול רק למחרת היום, בבוא רכבת השמחה. מאונגני אפשר למתוח קו פחות-ארוחר

עיר מולדתו של מארק שאנאל, ברוסיה הלבנה. רכבת השימחה, בה נסעו משלחות שונות, נעצרה לחניה קצרה. המתן יהודי נאסף בפתח הארון של המשלחת הישראלית, שסמנו התנופה הדגל האומי הייחיד ברכבת זו.

הרקדנית

מיכל, חברת להקת מחפז, כשבידה אחת הגלגיות, אשר הרוסים התנגדו לחלוקתן.

התוכנית האמנותית של המשלחת הציגנית חלוצית: 'יצאתי לטייל קצת. מיד הרגשתי שבלש עוקב אחרי. בכל מקום שהלכתי, הרגשתי שהוא לא עוזב אותי. נכנסתי לתחנת מטרו. הוא ירד אחרי. הגעתי ל' פינה במסדרון והמתנתי מעבר לפינה. הוא המשיך להתקדם אחרי. פתאום, כשהגיע לפינה, יצאתי מולה. הושטתי לו את ידי. גם הוא הושיט יד. לחצנו ידיים וצחקנו. אחר-כך המשכתי בדרכי - והוא אחרי."

מלנינגראד - דהירה דרך חצי-האי ה' קארלי עד לעירת-הגבול ויבורג. גם נפ' רדה המשלחת מלחיה הרוסיים, בהנחה כי ישוכו וייפגשו לאחר הפסטיבאל, כאשר שוב תעבור המשלחת דרך בריה'המועצות. בהלסינקי התחיל החלק השני של ה' עליה - המרתק והחמור הרבה יותר מן החלק הראשון. אפשר היה לצפות כי עתה, משהגיעו לעיר הפסטיבאל, יהולק החומר באופן הר' בה יותר נרחב ושיטתי מאשר בתחנות המעבר ברוסיה. קרה בדיוק ההפך. מוני' יה, שבעת המסע ברוסיה היה מחלק חומר ביד רחבה לחברי המשלחת, ולא פעם אף האיץ בהם לקחת יותר ויותר, ולחלקו ביתר גדיבות, חדל לפתע לחלק חומר לחברים. רק כאשר יצאה המשלחת לפגישה מאורגנת עם משלחות אחרות, היה מקצבי מ'ניה חומר לחלוקה. ואז מסר רק גלויות וסמ' לים. אבל כאשר היו החברים יוצאים לפני שות מקריות, או לבילויים עם חברי משל' חות אחרות, קפץ מוניה את ידו ולא סיפק להם חומר - אותו חומר שכל עילתו הימצאותו אצל המשלחת היתה: חלוקתו בהלסינקי.

היה יוצא אחד מן הכלל הקמפני הזה: (המשך בעמוד 22)